

Elżbieta Goryńska-Goldmann, Monika Wojcieszak

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

AKTYWNOŚĆ PRODUCENTÓW ROLNYCH WIELKOPOLSKI W POZYSKIWIANIU ŚRODKÓW NA PRZYKŁADZIE DZIAŁANIA 132. PROW 2007-2013

*THE WIELKOPOLSKA REGION FARMERS AND RAISING FUNDS:
AN EXAMPLE OF 132. PROW FUNDS FOR THE PERIOD 2007-2013*

Słowa kluczowe: producenci rolni, gospodarstwo rolne, PROW, systemy jakości żywności
Key words: farming, farmer, farm, RDP Programme, food quality system

Abstrakt. Głównym celem artykułu była analiza wykorzystania środków przez producentów rolnych Wielkopolski w ramach ich uczestnictwa w systemach jakości (działanie 132. PROW 2007-2013). W Wielkopolsce w latach 2009-2011 wnioski o pomoc w ramach działania 132. uzyskało niewielu rolników (2,02% w stosunku do ogółu przyjętych wniosków w kraju). Wystąpiły różnice w aktywności producentów w układzie powiatów. Najczęściej producenci ubiegali się o pomoc w ramach systemu „Produkcji ekologicznej” i „Integrowanej produkcji”. Płatność z tytułu zwrotu kosztów otrzymał tylko co trzeci producent ubiegający się o pomoc, co wynikało z niespełnienia wymagań proceduralnych. Wysokość udzielonej płatności zależała od systemu, w którym uczestniczył rolnik i związana była głównie ze zwrotem kosztów przeprowadzanej kontroli, składek podniesionych na rzecz grupy producentów, jak i zakupu specjalistycznych materiałów. Należy zauważyć, że zaangażowanie się w systemy podnoszenia jakości oznacza dla producenta nie tylko zmianę kierunku rozwoju gospodarstwa, ale także zmianę systemu zarządzania i organizacji pracy, mentalności i priorytetów, na co wielu producentów nie jest przygotowanych.

Wstęp

Producenci rolni, by sprostać obecnym wyzwaniom powinni powiększać zdolności wytwórcze swoich gospodarstw, doskonalić sposoby i technologie wytwarzania, poprawiać jakość swoich produktów, spełniać obowiązujące wymogi prawne, a przede wszystkim poprawiać jakość wytwarzania żywności. Podejmowane w tym zakresie działania nie mogą być jednak przypadkowe. Muszą być przemyślane i oparte na właściwych przesłankach. Należy podkreślić, iż coraz częściej doświadczenie i intuicja nie są już wystarczające dla podejmowania trafnych decyzji i to zarówno bieżących, jak i tym bardziej strategicznych, skutkujących daleko idącymi konsekwencjami produkcyjnymi i finansowymi [Runowski, Ziętara 2010].

Środki pomocowe UE są ważną formą wsparcia producentów rolnych, stanowią znaczącą pomoc w zwiększeniu efektywności polskiej gospodarki. Jednak efektywność wykorzystania środków zależy od skuteczności działań podejmowanych przez instytucje biorące udział we wdrażaniu funduszy. W 2007 r. rozpoczął się nowy, 7-letni okres programowania finansowego w UE. Polska stała się jednym z największych beneficjentów pomocy z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), który finansuje działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW 2007-2013).

ARiMR realizuje działanie 132. „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” przypisane do osi I „PROW 2007-2013”. To działanie skierowane do producentów rolnych, wytwarzających produkty rolne w oparciu o uznane wspólnotowe i krajowe systemy jakości żywności. Celem tego działania jest poprawa jakości produkcji oraz produktów rolnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi, zwiększenie spożycia żywności wysokiej jakości oraz wspieranie rolników wytwarzających żywność wysokiej jakości [Sprawozdanie z działalności... 2010]. Działanie to ma istotne znaczenie w Polsce, gdzie projektów o takim charakterze było niewiele, a efekty udziału np. rolników w systemach jakości są słabo rozpoznane. Warto przy tym podkreślić, że żywność oznaczona specjalnym logotypem informującym o tym, że produkt został wytworzony w oparciu o jeden z systemów jakości, cieszy się wśród konsumentów w Polsce i w całej Europie coraz większą popularnością [www.arimr.gov.pl].

Celem artykułu była analiza wykorzystania środków przez producentów rolnych Wielkopolski w ramach ich uczestnictwa w systemach jakości w pierwszych latach realizacji PROW 2007-2013.

Materiał i metodyka badań

Materiał badawczy stanowiły dane pochodzące z WOR ARiMR, dotyczące wniosków złożonych przez producentów rolnych w latach 2009-2011 (w 2009 r. – uruchomienie działania). Nabory wniosków prowadzone były od 15 kwietnia 2009 r. do 31 grudnia 2011 r. Podmiotem badań były gospodarstwa rolne, przedmiotem natomiast było rozdysponowanie środków w ramach działania 132. Według danych WOR ARiMR do 31 grudnia 2011 r. złożono 644 wnioski łącznie w trzech naborach (w 2009 r. – 277, 2010 r. – 189 i 2011 r. – 178). W tym czasie w Polsce przyjęto łącznie 31 795 wniosków (w 2009 r. – 9749, 2010 r. – 17 477 i 2011 r. – 4569). W badanym okresie wnioski z Wielkopolski stanowiły 2% w odniesieniu do złożonych wniosków ogółem. Tak mała liczba producentów rolnych, którzy ubiegali się o wsparcie unijne była przede wszystkim spowodowana kierunkiem oraz rodzajem prowadzonej działalności.

Uczestnictwo rolników w działaniu 132. zobrazowano na rysunku 1. Faza pierwsza obejmuje wypełnienie i złożenie przez producenta wniosku o przyznanie pomocy finansowej. Drugi etap rozpoczyna się od momentu otrzymania pozytywnej decyzji o przyznaniu pomocy. Na mocy tej decyzji producent składa kolejny wniosek o płatność i otrzymuje ją przez okres 5 lat. Brak możliwości ubiegania się o płatność występował jedynie w przypadku, gdy producent nie spełniał warunków o przyznanie pomocy.

Spełnianie wymagań proceduralnych w ubieganiu się o przyznanie pomocy było problemem tylko dla nielicznych wielkopolskich producentów rolnych. Jedynie 2,8% (18 wniosków) beneficjentów otrzymało decyzję o umorzeniu postępowania, które najczęściej wynikało z wycofania wniosku przez samego producenta. Decyzję negatywną otrzymało ok. 2,2% (14 wniosków), co na wsi mogło być na wsi brakiem posiadania przez producenta numeru w ewidencji producentów, brakiem złożenia wymaganych dokumentów lub rolnik otrzymał decyzję przyznającą rentę strukturalną i na tej podstawie został wyłączony z ubiegania się o pomoc w ramach działania 132.

Kierując się rodzajem sytemu jakości, w ramach którego producenci otrzymali decyzję odmowną przyznania pomocy oraz umarzającą stwierdzono, iż składane wnioski dotyczyły w głównej mierze chęci uczestnictwa w projekcie dotyczącym produkcji ekologicznej (28 wniosków) lub integrowanej produkcji (4 wnioski). W rozbiciu na powiaty w badanym okresie tylko 8 rolników w powiecie poznańskim nie otrzymało unijnej pomocy, w tym 6 rolnikom wydano decyzję negatywną, a 2 decyzję umorzoną. W powiecie czarnkowsko-trzciańskim środków nie otrzymało 5 producentów, w złotowskim – 4, w pilskim – 3, w kolskim, nowotomyskim oraz śremskim – 2 rolników, w kościańskim, krotoszyńskim, obornickim, ostrowskim, pleszewskim oraz śłupeckim tylko pojedynczy rolnicy nie uzyskali wsparcia.

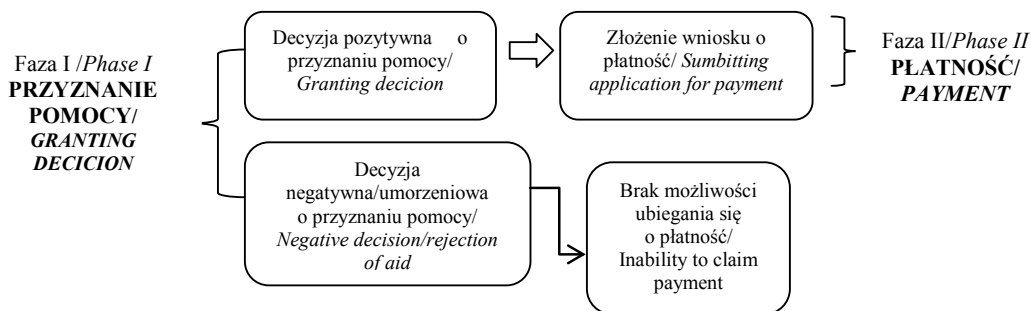
W artykule posłużono się metodą opisową, statystycznej analizy danych dotyczących działania 132. realizowanego w ramach PROW 2007-2013.

Aktywność producentów rolnych o przyznanie pomocy w ramach uczestnictwa w systemach jakości

W latach 2009-2011 ponad 95% wielkopolskich rolników ubiegających się o przyznanie pomocy finansowej na uczestnictwo w systemach jakości otrzymało ją: w 2009 r. pozytywnie rozpatrzono – 268 wniosków, 2010 r. – 177 i 2011 r. – 167. Wystąpiły różnice w aktywność producentów w układzie powiatów (rys. 1). Proporcjonalnie największy odsetek projektów działania 132. pochodziło z powiatów: poznańskiego, czarnkowsko-trzciańskiego, ostrowskiego (od 55 do 87 złożonych wniosków). Nieco mniejsze zainteresowanie wykazano w powiatach: pilskim, tureckim, złotowskim i konińskim, nowotomyskim, śremskim (w graniach 22-38 wniosków). Najmniejsze zainteresowanie (mniej niż 10 wniosków) wykazali producenci rolni z powiatów: chodzieski, rawicki, kościański, obornicki, śłupecki, wągrowiecki, ostrzeszowski, średzki, wolsztyński, grodziski, szamotulski, gostyński, jarociński, kępiński oraz leszczyński (rys. 1). Przypuszczać można, że wynikało to z braku dostatecznej wiedzy wśród producentów rolnych na temat wspólnotowych oraz krajowych systemów wytwarzania żywności.

Pomoc udzielana producentom rolnym ma różne postacie, przy czym jej wielkość zależy od systemu w jakim uczestniczy beneficjent. Pomoc udzielana jest m.in. w zakresie:

- zwrotu kosztów kontroli, po których przeprowadzeniu wydaje się: certyfikat zgodności lub świadectwo jakości handlowej produktów wytwarzanych w ramach systemów GTS, Chnp-CHOG „certyfikat produkcji ekologicznej, certyfikat potwierdzający stosowanie integrowanej produkcji (koszty poniesione na uzyskanie zaświadczeń o nieprzekroczeniu w roślinach i produktach roślinnych dopuszczalnych poziomów pozostałości środków ochrony roślin, metali ciężkich oraz kosztów kontroli, których konieczność przeprowadzenia wynika bezpośrednio z metodyk integrowanej produkcji, a które dotyczą np. pobierania próbek gleby, liści), certyfikat zgodności potwierdzający, że produkty wytworzone zostały zgodnie z specyfikacją systemu „Jakość-Tradycja”.
- składek poniesionych na rzecz grupy producentów,

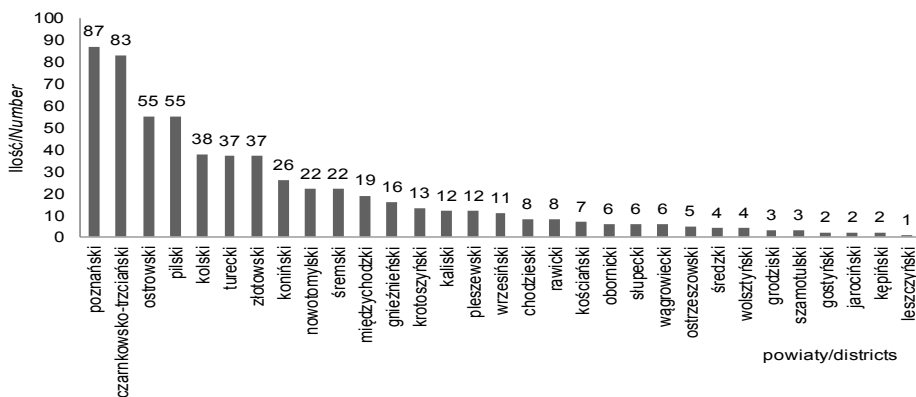

Rysunek 1. Istota działania 132. „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” w ramach PROW 2007-2013

Figure 1. The sequence of steps within the RDP 132 “Participation of farmers in food quality schemes”

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Rysunek 2. Liczba złożonych wniosków o pomoc w ramach działania 132. w układzie powiatów w województwie wielkopolskim w latach 2009-2011

Figure 2. The number of assistance applications under the RDP program 132. the Wielkopolskie voivodship during the period 2009-2011, by district

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych z ARiMR

Source: own study based on the data made available by ARMA

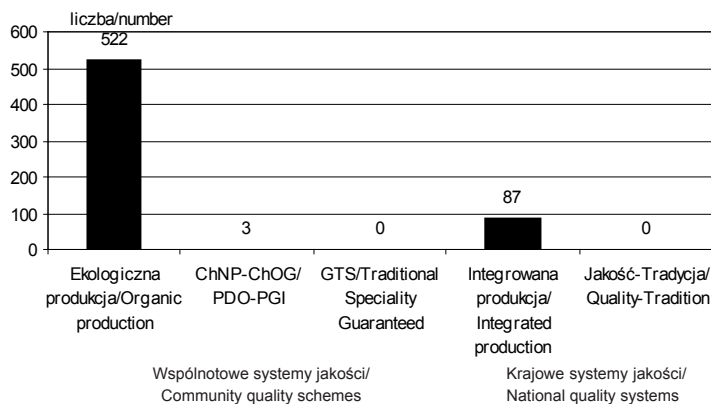
– zakupu specjalistycznych publikacji na temat np.: prowadzenia produkcji integrowanej [www.arimr.gov.pl].

Istotne znaczenie podczas ubiegania się o pomoc ma przedstawienie informacji o produkcie objętym systemem jakości¹. Roczna kwota udzielanej pomocy (górną granicą), jaką mógł otrzymać producent rolny wynosiła odpowiednio: GTS, ChNP-ChOG – 3200 zł, „Produkcja ekologiczna” – 996 zł, „Integrowana produkcja” – 2750 zł², „Jakość-Tradycja” – 1470 zł.

Aby dokładniej zbadać istotę analizowanego działania przedstawiono w jakich systemach jakości uczestniczyli wielkopolscy rolnicy (rys. 2). Około 85% producentów ubiegało się o przyznanie pomocy w ramach produkcji ekologicznej (ponad 90% w 2009 i 2010 r. i blisko 60% w 2011 r.). Zainteresowanie tym systemem wiązać można z faktem, iż konsumenci coraz częściej wybierają ekologiczną żywność, ceniąc sobie wysokie walory odżywcze tych produktów. Produkty ekologiczne są konkurencyjne w stosunku do produktów masowych. To może przekładać się na większą aktywność producentów w wytwarzaniu produktów zgodnie z normami ekologicznymi.

¹ Produktami wytwarzanymi w ramach systemów jakości żywności są: mięso świeże i podroby, produkty wytwarzane na bazie mięsa (podgotowane, solone, wędzone), sery, oleje i tłuszcze (masło, margaryna, oleje), owoce, warzywa i zboża świeże lub przetworzone, napoje wytwarzane z ekstraktów roślinnych, świeże ryby, małże i skorupiaki oraz produkty wytwarzane z nich, pozostałe produkty pochodzenia zwierzęcego (np. jaja, produkty mleczne z wyłączeniem masła) lub inne.

² W tym 750 zł koszty składki na rzecz grupy producentów oraz zakupu publikacji na temat IP, zakupu pułapek lepowych feromonowych.

Rysunek 3. Liczba wniosków złożonych przez wielkopolskich producentów rolnych w ramach uczestnictwa w poszczególnych systemach jakości w latach 2009-2011

Figure 3. The number of farmer submitted applications in Wielkopolskie voivodship as participation in various quality schemes during the period 2009-2011

Źródło: jak na rys. 2
Source: see fig. 2

System „integrowana produkcja” (IP), w dwóch pierwszych analizowanych latach nie cieszył się popularnością, dopiero w 2011 r. ponad 40% zgłaszanych projektów przez wielkopolskich producentów skierowanych było na ten system. Rolnicy uczestnicząc w IP opierają swoją produkcję na bazie wysokiej jakości produktów rolnych, uwzględniając przede wszystkim walory zdrowotne. Znikoma liczba beneficjentów (3) starała się uzyskać dofinansowanie w ramach ChNP-ChOG. W Wielkopolsce był brak zainteresowania systemem GTS oraz „Jakość-Tradycja”. Przypuszczać można, iż wynikało to z faktu, że konsumenci wciąż nie potrafią identyfikować produktów regionalnych i tradycyjnych. Ponadto, działanie 132. nie było dotąd silnie promowane. ARiMR dokładała jednak starań, by stało się bardziej rozpoznawalne zarówno wśród producentów rolnych, jak i konsumentów.

W skali województwa, największe zainteresowanie w ramach działania 132. wykazali producenci rolni w powiatu poznańskim oraz czarnkowsko-trzciańskim ubiegający się o przyznanie środków unijnych w ramach systemu „produkcja ekologiczna” (tab. 1). W kolejnych dwóch latach w tych powiatach zmniejszyła się liczba wnioskodawców, jednak nadal były to powiaty cechujące się dużym zainteresowaniem. W powiecie ostrowskim zdecydowanie największe zainteresowanie wystąpiło wśród producentów starających się o pomoc w ramach systemu IP (39 wniosków w 2011 r.). W badanym okresie w powiecie: konińskim, nowotomyskim, śremskim, międzychodzkiem, gnieźnieńskim, krotoszyńskim, kaliskim oraz wrzesińskim również dominowała produkcja ekologiczna. W przypadku powiatu pleszewskiego większym zainteresowaniem odznaczała się IP (8 wniosków w 2011 r.). Najmniejsze zainteresowanie ubieganiem się o środki unijne wykazali producenci z powiatów: chodzieskiego, rawickiego, kościańskiego, obornickiego, słupeckiego, wągrowieckiego, ostrzeszowskiego, średzkiego, wolsztyńskiego, grodzkiego, szamotulskiego, gostyńskiego, jarocińskiego, kępińskiego oraz leszczyńskiego. W analizowanym okresie w tych powiatach liczba złożonych wniosków nie przekroczyła 10 (w ramach jednego powiatu) (tab. 1).

Wśród producentów rolnych składających wniosek o pomoc w ramach działania 312. w badanym okresie dominowali mężczyźni. Stanowili oni odpowiednio: w 2009 r. – 76,50%, w 2010 r. – 72,88%, w 2011 r. – 81,44%. Przypuszczać można, że sytuacja związana jest z wpisem do Ewidencji Producentów (EP), który dokonuje się w biurach powiatowych ARiMR. Producent rolny, który złożył poprawny wniosek o wpis do EP otrzymuje numer, który identyfikuje jego gospodarstwo. W Wielkopolsce, w głównej mierze mężczyźni starają się o taki numer, ponadto są oni najczęściej właścicielami gospodarstwa rolnego. Największy odsetek zrealizowanych projektów przez kobiety był w 2010 r. – blisko jedna czwarta. W przypadku terminu „nieokreślone” zalicza się osoby prawne oraz jednostki niemające osobowości prawnej. Ta grupa stanowiła znikomy odsetek zainteresowanych pozyskiwaniem dofinansowania – poniżej 3%.

Ze względu na formę prawną wnioskodawcy stwierdzono, że bardzo duże zainteresowanie pozyskaniem wsparcia wystąpiło wśród osób fizycznych. W Wielkopolsce odsetek osób fizycznych stanowił ponad 97% beneficjentów działania 132. Kolejnymi grupami były osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej i stanowiły niewielki udział w pozyskiwaniu środków (niecałe 3%). Prawidłowość ta zachowana był w ciągu 3 analizowanych lat.

Pod względem podziału administracyjnego i charakteru gmin, w których zamieszkiwali wnioskodawcy zauważono, że dominującą grupę producentów stanowili wnioskodawcy zamieszkujący gminy miejsko-wiejskie (odpowiednio: 40,67, 46,33 i 56,89%). Tego typu projekty realizowane były licznie także w gminach wiejskich (około 30%). W przypadku gmin miejskich z dotacji unijnej chciało skorzystać w 2009 r. – 21,27%, a w 2011 r. – już tylko 13,77%. W badanym okresie tylko jeden rolnik ubiegał się o przyznanie pomocy z obszaru wiejskiego w gminie miejsko-wiejskiej w Wielkopolsce.

Tabela 1. Uczestnictwo producentów rolnych według powiatów i systemów jakości
Table 1. The participation of agricultural producers by district and quality system

Powiat/ District	Produkcja ekologiczna/ Organic production			Integrowana produkcja/ Integrated production			ChNP-ChOG/PDO-PGI		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Chodzieski	4	2	1	0	0	1	0	0	0
Czarnkowski- trzciański	42	32	9	0	0	0	0	0	0
Gnieźnieński	13	1	2	0	0	0	0	0	0
Gostyniński	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Grodziski	1	0	2	0	0	0	0	0	0
Jarociński	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Kaliski	2	2	3	0	0	5	0	0	0
Kępiski	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolski	2	32	4	0	0	0	0	0	0
Koniński	10	10	5	1	0	0	0	0	0
Kościański	2	0	0	1	4	0	0	0	0
Krotoszyński	3	3	1	0	0	6	0	0	0
Leszczyński	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Międzychodzki	12	6	1	0	0	0	0	0	0
Nowotomylski	11	6	5	0	0	0	0	0	0
Obornicki	4	0	2	0	0	0	0	0	0
Ostrowski	10	1	5	0	0	39	0	0	0
Ostrzeszowski	3	2	0	0	0	0	0	0	0
Pilski	30	4	5	9	0	7	0	0	0
Pleszewski	3	1	0	0	0	8	0	0	0
Poznański	43	31	10	1	0	1	0	1	0
Rawicki	4	1	1	0	0	2	1	1	0
Słupecki	4	1	0	0	0	1	0	0	0
Szamotulski	1	1	0	0	1	0	0	0	0
Średzki	1	2	1	0	0	0	0	0	0
Śremski	2	9	11	0	0	0	0	0	0
Turecki	15	7	15	0	0	0	0	0	0
Wągrowiecki	5	1	0	0	0	0	0	0	0
Wolsztyński	4	0	0	0	0	0	0	0	0
Wrzesiński	5	4	2	0	0	0	0	0	0
Złotowski	18	12	7	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych z ARiMR

Source: own study based on the data made available by ARMA

Wysokość udzielonej płatności producentom rolnym

Kwota zarezerwowanej pomocy dla wszystkich producentów rolnych w Polsce, którzy złożyli wniosek w latach 2009-2011 wyniosła 3 868 840 zł. ARiMR zaplanowała rezerwę środków następująco: 2009 r. – w wysokości – 1 439 880 zł, w 2010 r. – 1 436 790 zł., 2011 r. – 947 350 zł, co stanowiło odpowiednio: 47,71, 32,21 i 20,08% kwoty do wypłacenia. WOR ARiMR w latach 2009-2011 pozytywnie rozpatrzył przyznanie pomocy w przypadku 612 beneficjentów, jednak tylko 310 złożyło wniosek o płatność, z tego 209 otrzymało decyzję pozytywną, 96 – negatywną, a 5 – umorzono. Łącznie wypłacono 158 106,36 zł. Zaledwie połowa zainteresowanych beneficjentów przeszła do fazy II działania 132. Sytuacja ta wynikała w głównej mierze z nieprzestrzeganiem przez producentów terminów składania wniosków będących podstawą do przyznania płatności.

Analizy dostępnych materiałów badawczych wykazały, że w 2009 r. WOR ARiMR wypłacił 69 105,83 zł, co stanowiło 47,71% ogólnej kwoty. W 2010 r. wsparto producentów przyznając łącznie 50 925,10 zł (32,21%), natomiast w roku 2011 r. przyznano płatność w wysokości 38 075,50 zł (20,08%).

Płatność przyznana producentom związana była głównie z rekompensatą kosztów przeprowadzanej kontroli, po której rolnicy uzyskują odpowiedni certyfikat lub świadectwo jakości i składek podniesionych na rzecz grupy producentów. Ponadto, producenci rolni mogli otrzymywać pomoc finansową na zakup specjalistycznych materiałów i publikacji.

Rozpatrując wysokość udzielonej płatności w ramach powiatów w latach 2009-2011 należy stwierdzić, że zależy ona od systemu, w którym uczestniczył rolnik. W 2009 i 2011 r. producenci rolni otrzymali najwyższą płatność w ramach systemu; „produkcja ekologiczna” (odpowiednio: 2009 r. – 66 903,23 zł, a w 2011 r. – 47 425,10 zł). W 2011 r. beneficjenci otrzymali największą płatność uczestnicząc w systemie IP, na kwotę 31 400 zł. Znacząca pomoc finansową otrzymali głównie producenci z powiatu czarnkowsko-trzciańskiego. W 2009 r. uzyskali dofinansowanie w wysokości 13 322,28 zł, a w 2011 r. – 10 327,21 zł. W powiecie poznańskim, w którym złożono największą liczbę wniosków o pomoc, w 2009 r. producenci otrzymali płatność w łącznej kwocie 6854,85 zł., a w 2010 – 8176,54 zł. W powiecie ostrowskim w 2011 r. największą płatność otrzymali producenci uczestniczący w systemie Integrowanej produkcji – łącznie 31 400 zł.

Podsumowanie

W latach 2009-2011 wnioski o pomoc w ramach działania 132. PROW 2007-2013 złożyło 31 795 beneficjentów w Polsce, w tym 644 w Wielkopolsce, co stanowiło 2% w stosunku do ogółu przyjętych wniosków w kraju. W Wielkopolsce decyzję pozytywną o przyznaniu pomocy otrzymało 612 beneficjentów. Wystąpiły różnice w aktywność producentów w układzie powiatów. Najbardziej aktywne w pozyskiwaniu środków unijnych w Wielkopolsce były powiaty: czarnkowsko-trzciański, poznański, ostrowski, pільski, turecki, złotowski, koniński, nowotomyski, śremski, międzychodzki, gnieźnieński, krotoszyński, kaliski, pleszewski oraz wrzesiński.

Przeprowadzone analizy ujawniły, że najwięcej producentów rolnych ubiegało się o pomoc w ramach wspólnotowego systemu jakości, tj. produkcji ekologicznej, a największym zainteresowaniem wykazali się producenci z powiatu poznańskiego oraz czarnkowsko-trzciańskiego. Krajowym systemem jakości, który odznaczał się dużą popularnością wśród beneficjentów była „Integrowana produkcja”, szczególnie w powiatach ostrowskim i pleszewskim. W Wielkopolsce był brak zainteresowania systemem GTS oraz „Jakość-Tradycja”.

Wśród producentów rolnych ubiegających się o pomoc w ramach działania 132. w badanym okresie dominowali mężczyźni. Ponadto zauważono, że duże zainteresowanie pozyskaniem środków przejawiały osoby fizyczne, a dominującą grupę stanowili rolnicy zamieszkujący gminy miejsko-wiejskie.

Pomoc finansową (płatność) z tytułu rekompensaty poniesionych kosztów otrzymał zaledwie co trzeci producent rolny, co wynikało z niespełnienia wymagań proceduralnych w ubieganiu się o płatność. Wysokość udzielonej płatności zależała od systemu, w którym uczestniczył rolnik i związana była głównie z rekompensatą zwrotu kosztów przeprowadzanej kontroli, składek podniesionych na rzecz grupy producentów, jak i zakup specjalistycznych materiałów.

Zaprezentowane wyniki uwidaczniają znikome zainteresowanie wielkopolskich producentów działaniem 132. PROW 2007-2013. Liczba aplikacji z roku na rok malała. Źródeł słabnącej popularności można doszukać się w specjalizacji wielkopolskich gospodarstw rolnych nastawionych na intensywną, wysokotowarową produkcję, a także w relatywnie większej atrakcyjności innych działań wspierających producentów rolnych. Ponadto, zaangażowanie się w systemy podnoszenia jakości oznacza dla producenta nie tylko zmianę kierunku rozwoju gospodarstwa, ale zmianę systemu zarządzania i organizacji pracy w przedsiębiorstwie oraz zmianę mentalności i priorytetów, na co wielu producentów nie jest przygotowanych. Choć rynek sygnalizuje zainteresowanie żywnością wyższej jakości, pojemność tego segmentu jest zapewne ograniczona i silnie zdeterminowana poziomem zamożności społeczeństwa. Należy jednak zauważyć, że zaproponowane aktywności niosą ze sobą również korzyści społeczne, takie jak zwiększenie liczby miejsc pracy na obszarach wiejskich, promocję regionu, zwiększenie świadomości znaczenia jakości żywności wśród producentów i konsumentów. Z tego względu należy dokładać starań, aby tego rodzaju działania były silniej promowane i stawały się bardziej rozpoznawalne.

Literatura

Charakterystyka poszczególnych oznaczeń we wspólnotowym systemach jakości żywności. 2009: MRiRW, Warszawa, materiały szkoleniowe.

Droździel L. 2007: Trzy lata po akcesji. Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A., Warszawa.

Książka Procedur Uczestnictwo Rolników w systemach jakości żywności. Wersja 5z, Warszawa 2011.

PROW 2007-2013. 2007: Materiały informacyjno-promocyjne, Warszawa.

Regulamin używania znaku Jakościowego „Jakość-Tradycja”. Warszawa 2008.

Runowski H., W. Ziętara W. 2010: Poradnik dla rolnika w zakresie prowadzenia rachunkowości rolnej i zarządzania gospodarstwem rolnym. P.P. EVAN, Warszawa.

Sprawozdanie z działalności ARiMR za rok 2010. Dep. Opracow. i Sprawozd., Warszawa 2010.

Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin. Dz.U. 2004 r. Nr 11, poz. 94.

[www.arimr.gov.pl/aktualnosci/artykuly/jakosc-ktora-sie-oplaca-pieniadze-dla-rolnikow-produkujacych-zywnosc-wysokiej-jakosci.html], odczyt 22.03.2012.

Summary

The main objective of this paper is to analyze use of funds by Wielkopolskie voivodship farmers participating in the quality systems (operation 132) under the RDP 2007-2013. Only of few applications were accepted during the period 2009-2011 (2% of all accepted proposals in the country). There were differences in the producer profiles among districts. Farmers engaged in organic or integrated production applied for funds most often. The costs compensation payment was received by only one out of three farmers due to the failure to meet formal requirements. The payment size was associated with the farmer's participation in a particular system, refund of expenses of conducted control, and purchase of specialized materials. The joining to a quality system resulted not only in the change of development direction, but also in the change of management system and labor organization, attitudes and priorities, and many farmers were not prepared for such changes. The suggested activities could also bring societal benefits, the promotion of a region, increase awareness of food quality importance among farmers and consumers. For that reason such activities should continue to be supported and promoted and become more recognizable.

Adres do korespondencji:

dr Elżbieta Goryńska-Goldmann
mgr Monika Wojcieszak

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Wydział Ekonomiczno-Społeczny

ul. Wojska Polskiego 28, 60-637 Poznań

tel. (61) 846 71 26

e-mail: gorynska@up.poznan.pl, mwoj@up.poznan.pl